

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาคผนวก

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ศิลปกรรม (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2530)

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

หมวดที่ 1

โบราณสถาน

มาตรา 7 เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาและควบคุมโบราณสถานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา ขึ้นทะเบียนโบราณสถานใด ๆ ตามที่อธิบดีเห็นสมควรได้ และให้มีอำนาจกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควรเป็นเขตของโบราณสถาน โดยให้ถือว่าเป็นโบราณสถานด้วยก็ได้ ประกาศดังกล่าวนี้ อธิบดีจะเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมก็ให้กระทำได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 9 โบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว และเป็นโบราณสถานที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ชำรุด หักพัง หรือเสียหาย ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโบราณสถานนั้นแจ้งการชำรุด หักพัง หรือเสียหายเป็นหนังสือไปยังอธิบดีภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่เกิดชำรุด หักพัง หรือเสียหายนั้น

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

โบราณสถาน หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ทั้งนี้ให้รวมถึงที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ และอุทยานประวัติศาสตร์ด้วย

ข้อบัญญัติห้าม

มาตรา 10 ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ค่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้าย โบราณสถานหรือส่วนต่าง ๆ ของโบราณสถาน หรือขุดค้นสิ่งใด ๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณสถาน เว้นแต่จะกระทำตามคำสั่งของอธิบดี หรือได้รับอนุญาตให้เป็นหนังสือจากอธิบดีและถ้าหนังสืออนุญาตนั้นกำหนดเงื่อนไขไว้ประการใด ก็ต้องปฏิบัติตามนั้นด้วย

หมวดที่ 5

บทกำหนดโทษ

มาตรา 32 ผู้ใดบุกรุกโบราณสถานหรือทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งโบราณสถาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำต่อโบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนแล้ว ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับ ไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 189 (พ.ศ. 2515)

ห้ามมิให้ผู้ใดขุดค้น โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ ภายในบริเวณท้องที่ตามบัญชีท้ายประกาศ ต่อมาปรากฏว่า ได้มีการพบโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุในท้องที่อื่น ๆ อีก กระทรวงศึกษาธิการ ได้อาศัยอำนาจตามความในข้อ 1. แห่งประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 189 ออกประกาศ โดยกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดบริเวณท้องที่ห้ามมิให้ผู้ใดขุดค้นหาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุเพิ่มเติมในปีเดียวกัน และในปีถัดไป

กระทรวงศึกษาธิการ ได้อาศัยอำนาจตามความในข้อ 1. แห่งประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ ออกประกาศเรื่องกำหนดบริเวณท้องที่ทะเลห้ามขุดค้นหาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุเช่นเดียวกันในปีถัดไป

ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 308 เกี่ยวกับการกรมศิลปากร (พ.ศ. 2515)

มาตรา 7 ทวิ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร ภายในเขตของโบราณสถาน ซึ่งอธิบดีได้ประกาศขึ้นทะเบียน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี

ระเบียบกรมศิลปากร ว่าด้วยการจัดผลประโยชน์และควบคุมสิ่งก่อสร้างในเขตโบราณสถาน ของกรมศิลปากร พ.ศ. 2535

ข้อ 3. เขตที่ดินโบราณสถานของชาติที่จะนำมาจัดหาผลประโยชน์ตามระเบียบนี้ ได้แก่ บริเวณที่ดินซึ่งมีระยะห่างจากตัวหรือซากของโบราณสถาน หรือบริเวณโบราณสถานซึ่งได้กำหนดไว้ในประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน เป็นระยะไม่น้อยกว่า 20 เมตร เมื่อได้ทำการ

ก่อสร้างอาคาร สิ่งปลูกสร้าง หรือเข้าใช้ประโยชน์ในเขตที่ดินโบราณสถานแล้ว อาคารสิ่งปลูกสร้างที่ก่อสร้าง หรือบริเวณที่ได้เข้าใช้ประโยชน์ต้องไม่ทำให้เสียความงาม หรือทำลายคุณค่าของโบราณสถาน และต้องอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมโดยไม่ทำลายสภาวะแวดล้อม หรือเป็นบริเวณที่ต้องห้ามทำการก่อสร้างตามกฎหมาย

ข้อ 4. ผู้ประสงค์จะเช่าที่ดิน อาคาร สิ่งปลูกสร้าง หรือเข้าใช้ประโยชน์ในเขตที่ดินโบราณสถาน ต้องแสดงความจำนงเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อขอเช่าหรือเข้าใช้ประโยชน์ต่ออธิบดีกรมศิลปากร หรือ ผู้ทำการแทน

ผู้ประสงค์จะก่อสร้าง หรือต่อเติมอาคารสิ่งปลูกสร้างลงบนเขตที่ดินโบราณสถาน ต้องแสดงความจำนงต่ออธิบดีกรมศิลปากร หรือผู้ทำการแทนเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมกับส่งแบบแปลนของอาคารสิ่งปลูกสร้างที่จะทำการก่อสร้างหรือต่อเติม เพื่อประกอบการพิจารณา

ให้ผู้ได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมศิลปากร หรือผู้ทำการแทน ให้ทำการเช่าก่อสร้างอาคารสิ่งปลูกสร้าง หรือเข้าใช้ประโยชน์ในเขตที่ดินโบราณสถาน ทำสัญญากับกรมศิลปากรตามแบบ และเงื่อนไขที่กรมศิลปากรเป็นผู้กำหนด ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับอนุมัติ

ข้อ 5. การก่อให้เกิดการโอน เปลี่ยนแปลง หรือระงับซึ่งสิทธิในตัวหรือทรัพย์สินที่เช่าหรือที่ดินโบราณสถานที่ใช้ประโยชน์ของผู้เป็นคู่สัญญากับกรมศิลปากร ภายหลังจากที่ได้ทำสัญญาแล้ว ต้องแจ้งต่ออธิบดีกรมศิลปากร หรือผู้ทำการแทนเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อขออนุญาตก่อนทำการนั้น

บทลงโทษ

มาตรา 33 ผู้ใดทำเสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 6 ปี และปรับ ไม่เกิน 20,000 บาท

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505

หมวด 6

ศาสนสมบัติ

มาตรา 40 ศาสนสมบัติ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่ ทรัพย์สินของพระศาสนา ซึ่งมีใช้ของวัดใดวัดหนึ่ง
2. ศาสนสมบัติของวัด ได้แก่ ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง

การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติกลางให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนา เพื่อการนี้ให้ถือว่ากรมการศาสนาเป็นเจ้าของศาสนสมบัตินั้นด้วย

การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505

ข้อ 1. การได้ทรัพย์สินมาเป็นศาสนสมบัติของวัด ให้ลงทะเบียนทรัพย์สินของวัดให้เป็นหลักฐาน และเมื่อต้องจำหน่ายทรัพย์สินนั้นไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้จำหน่ายออกจากทะเบียนนั้นโดยระบุเหตุแห่งการจำหน่ายไว้ด้วย

ข้อ 2. การกั้นที่ดินซึ่งเป็นที่วัด ให้เป็นที่จัดประโยชน์ จะกระทำได้อต่อเมื่อกรมการศาสนาเห็นชอบ และได้รับอนุมัติจากมหาเถรสมาคม

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม พ.ศ. 2526

ข้อ 4. ศูนย์วัฒนธรรม หมายถึง

ศูนย์วัฒนธรรมที่กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งขึ้น ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค

ข้อ 5. ศูนย์วัฒนธรรม มีหน้าที่ดังนี้

5.1 ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยงานด้านวัฒนธรรม

5.2 อนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนา และเผยแพร่วัฒนธรรม

5.3 ฝึกอบรมวิทยากร และบุคลากรด้านวัฒนธรรม

5.4 จัดและดำเนินการหอวัฒนธรรม

5.5 สนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรมอื่น หรือหน่วยงาน

อื่น

5.6 หน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด หรือสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ศูนย์วัฒนธรรม เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น คือ โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2527 และวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2537 ให้มีหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่นขึ้นในศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ดำเนินการโดยคณะกรรมการ

ประจําหน่วยอนุรักษ์ฯ ซึ่งประธานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเป็นผู้พิจารณาเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด
แต่งตั้ง

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518

มาตรา 28 ผังเมืองเฉพาะ ประกอบด้วย แผนผังหรือแผนผังบริเวณ ซึ่งทำขึ้นเป็น
ฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญทุกประการ หรือบางประการ แผนผังแสดงบริเวณที่ตั้ง
ของสถานที่ หรือวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์
หรือ โบราณคดี ที่ส่งเสริมคุ้มครองรักษาหรือบูรณะ

มาตรา 42 ในระหว่างที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ในท้องที่
ใด ถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือสำนักผังเมืองเห็นว่าสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมในเขตของผังเมือง
เฉพาะได้เปลี่ยนแปลงไป สมควรแก้ไขปรับปรุงข้อกำหนด หรือรายละเอียดของผังเมืองเฉพาะที่
บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติ ให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะเสียใหม่ให้เหมาะสม ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น
หรือสำนัก ผังเมืองเสนอข้อแก้ไขปรับปรุงผังเมืองเฉพาะต่อคณะกรรมการผังเมือง ถ้าคณะ
กรรมการผังเมืองเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขปรับปรุง และการแก้ไขปรับปรุงนั้น ไม่เปลี่ยนแปลง
ข้อกำหนด และรายละเอียดของผังเมืองเฉพาะ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเวนคืนที่ดินหรือ
อสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นขึ้นอีก หรือการที่จะต้องรื้อหรือย้ายอาคารใหม่ ให้คณะกรรมการผังเมือง
รายงานรัฐมนตรี เพื่อออกกฎกระทรวงแก้ไข ปรับปรุงผังเมืองเฉพาะ

มาตรา 47 ในท้องที่ใดที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ แต่ยังไม่
ได้ตราพระราชกฤษฎีกา ให้ใช้กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคารในเขตแห่งผังเมือง
เฉพาะนั้น รวมทั้งบริเวณ โดยรอบหนึ่งกิโลเมตรนับจากเขตแนวผังเมืองเฉพาะด้วย

ในบริเวณหนึ่งกิโลเมตรโดยรอบเขตแห่งผังเมืองเฉพาะที่ใช้บังคับกฎหมายว่าด้วย
การควบคุมการก่อสร้างอาคารวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้มีอำนาจ คัดแปลง ต่อเติม หรือ
ซ่อมแซมอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร เสนอหลักการให้คณะ
กรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นพิจารณา และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดควบคุมการปฏิบัติ
งานของเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักการที่คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น
ได้กำหนดไว้

มาตรา 56 ถ้าอาคารที่จะตั้งหรือ ย้าย หรือคัดแปลง เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือทรัพย์สินของแผ่นดินที่อยู่ในความครอบครอง หรือดูแลรักษาของส่วนราชการใด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือทรัพย์สินของแผ่นดินทราบ และให้ส่วนราชการ ดังกล่าวมีหนังสือแสดงความยินยอม หรือขัดข้อง ให้คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นทราบ ถ้ามีปัญหาได้แย้งระหว่างส่วนราชการกับคณะกรรมการบริหารผังเมืองส่วนท้องถิ่น ให้เสนอคณะกรรมการผังเมืองวินิจฉัย

พระราชบัญญัติการผังเมือง แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 ในปัจจุบัน

ประเทศไทยมี พ.ร.บ.การผังเมือง (รายงานการวิจัยสำรวจปัญหาทางกฎหมายในการบริหารงานของรัฐกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเมืองเชียงใหม่, 2536 : 17-19) กำหนดให้มีคณะกรรมการผังเมือง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการผังเมือง และมีหน้าที่แนะนำเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการผังเมืองแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง

การผังเมืองตาม พ.ร.บ.การผังเมืองมี 2 ลักษณะ คือ ผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะ การวางผังเมืองรวมเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงสำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะวางและจัดทำผังเมืองรวมในเขตท้องที่ของตนขึ้นได้ แต่ต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการผังเมืองเสียก่อน

(มาตรา 18) ผังเมืองรวมจะกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินจำแนกตามประเภท เช่น เขตที่อยู่อาศัย เขตพาณิชย์กรรม เขตการศึกษา เขตอุตสาหกรรม และเขตพื้นที่สีเขียว เป็นต้น

เมื่อมีการวางผังเมืองรวมแล้วในจังหวัดใด กฎหมายกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวมขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อให้คำปรึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับผังเมืองรวมที่สำนัก ผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นวางและจัดทำขึ้น การบังคับให้ผังเมืองรวมให้กระทำโดยกฎกระทรวง (มาตรา 26) กฎกระทรวงจะมีการบังคับใช้ได้ไม่เกิน 5 ปี ในระหว่างที่กฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวม ถ้าสำนักผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นสมควร จะกำหนดให้แก้ไขปรับปรุงผังเมืองรวมเสียใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป หรือเพื่อประโยชน์แห่งรัฐก็ได้

ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามมาตรา 19 ของ พ.ร.บ.ผังเมือง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2535 กำหนดว่า ในการจัดทำผังเมืองรวม สำนักผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องจัดให้มี

การโฆษณาให้ประชาชนทราบ แล้วจัดการประชุมไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องที่ที่จะมีการวางและจัดทำผังเมืองรวม

นอกจากนี้เมื่อจะประกาศใช้บังคับผังเมืองรวมจะต้องจัดให้มีการปิดประกาศแผนที่แสดงเขตของผังเมืองรวมไว้ในที่เปิดเผยเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 60 วัน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งไม่เห็นด้วยกับผังเมืองรวมที่จัดทำขึ้น สามารถทำหนังสือร้องขอให้แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมืองรมนั้น แล้วให้เสนอคำร้องนั้นต่อคณะกรรมการผังเมือง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวินิจฉัยของคณะกรรมการผังเมืองที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกคำร้องขอนั้น

ผังเมืองลักษณะที่สองซึ่งเรียกว่า “ผังเฉพาะ” จะเป็นแผนผังที่แสดงรายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น การจำแนกประเภทของกิจการที่จะอนุญาต แนวเขตและขนาดของทางสาธารณะ กิจการ สาธารณูปโภค บริเวณที่ตั้งของสถานที่ที่มีคุณค่าทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ประเภท ชนิด ขนาด และจำนวนของอาคารที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สร้าง เป็นต้น

การจัดทำผังเมืองเฉพาะ เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยให้เสนอหลักการที่จะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะให้คณะกรรมการผังเมืองพิจารณาเห็นชอบก่อนในการจัดทำผังเฉพาะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถแสดงความคิดเห็น หรือขอคำแนะนำเกี่ยวกับการวางและจัดทำผังเฉพาะต่อสำนักงานผังเมือง เมื่อจัดทำแล้วให้ปิดประกาศแสดงเขตไว้ในที่เปิดเผย และจัดการประชุมเพื่อ รับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง การใช้บังคับผังเฉพาะให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ และให้พระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับได้ไม่เกิน 5 ปี ในประเทศไทย มีการวางผังเฉพาะ ซึ่งอยู่ในชั้น รอการตราเป็นพระราชบัญญัติเพียง 2 แห่ง คือ ที่แหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี และที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

มาตรา 7 ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงยกเว้น ผ่อนผัน หรือกำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเกี่ยวกับอาคาร ดังต่อไปนี้

(1) โบราณสถาน วิศวกรรม หรืออาคารต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อการศาสนา ซึ่งมีกฎหมายควบคุมการก่อสร้างไว้แล้วโดยเฉพาะ

มาตรา 13 ในกรณีที่สมควรห้ามก่อสร้าง คัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารชนิดใด หรือประเภทใดในบริเวณหนึ่งบริเวณใด แต่ยังไม่มีกฎกระทรวง หรือ ข้อบังคับท้องถิ่น กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของอธิบดีกรมโยธาธิการหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้วแต่กรณี มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา ห้ามการก่อสร้าง คัดแปลง รื้อถอน หรือ เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารในบริเวณนั้นเป็นการชั่วคราวได้ และให้ดำเนินการ ออกกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ประกาศนั้นมีผลใช้บังคับ

หมวดที่ 3

การก่อสร้าง คัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคาร

มาตรา 22 ห้ามผู้ใดคัดแปลงอาคาร เว้นแต่เจ้าของอาคารจะได้รับใบอนุญาตจาก เจ้าพนักงานท้องถิ่น

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

มาตรา 21-22 การก่อสร้าง คัดแปลง เคลื่อนย้าย หรือรื้อถอนอาคาร ต้องได้รับ ใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นเสียก่อน

กฎกระทรวง ฉบับที่ 28 (พ.ศ. 2534)

กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างอาคารสูง อันได้แก่ บริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำปิง ในเขตเทศบาล และพื้นที่ออกไปนอกเขตเทศบาลเล็กน้อย ห้ามมิให้มีการก่อสร้างอาคารสูงเกิน 12 เมตร และพื้นที่ในบริเวณที่อยู่ระยะ 100 เมตร รอบนอกแนวเขตที่วัด เขตที่ดินของคริสตจักร มัสยิด หรือสุเหร่า ห้ามมิให้ก่อสร้างอาคารสูงเกิน 16 เมตร กฎกระทรวงนี้มีให้ใช้บังคับอาคารที่ได้รับ อนุญาตให้ก่อสร้าง คัดแปลง ใช้ หรือเปลี่ยนแปลงการใช้ก่อนวันที่ประกาศใช้กฎกระทรวง แต่จะ ขอเปลี่ยนแปลงการอนุญาตให้เป็นการขัดต่อกฎกระทรวงนี้ไม่ได้

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับแก้ไข เพิ่มเติม

พ.ศ. 2521

มาตรา 6 ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจเรียกให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และบุคคลอื่น ส่งเอกสารการสำรวจผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และ เอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องของโครงการและแผนงานมาพิจารณา ในการนี้อาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ข้อจำกัดด้วย หากเห็นว่าโครงการและแผนงานใดอาจจะทำให้เกิดผลเสียหายร้ายแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้เสนอมาตรการแก้ไขต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

มาตรา 17 ให้นายกรัฐมนตรี โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนด

(1) ประเภทและขนาดของโครงการ หรือกิจการของส่วนรัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ที่ต้องมีรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ในระยะเตรียมงาน และต้องเสนอรายงานนั้นต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบที่จะดำเนินการ

(2) มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมอันมิใช่เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ

(3) วิธีการที่จะใช้ในการตรวจคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518

มาตรา 4 ที่ราชพัสดุ หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด

มาตรา 5 ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ บรรดาที่ราชพัสดุที่กระทรวง ทบวง กรมใดได้มาโดยการเวนคืน หรือการแลกเปลี่ยน หรือโดยประการอื่น ให้กระทรวงการคลังเข้าถือกรรมสิทธิ์ในที่ราชพัสดุนั้น ทั้งนี้ยกเว้นที่ดินที่ได้มาโดยการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการที่ราชพัสดุ” ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธาน ปลัดกระทรวงการคลังเป็นรองประธาน ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมที่ดิน ผู้อำนวยการสำนักผังเมือง เป็นกรรมการ อธิบดีกรมธนารักษ์ เป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการกองรักษาที่หลวงกรมธนารักษ์ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการในการปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาประโยชน์เกี่ยวกับที่ราชพัสดุ

มาตรา 11 บรรดาที่ราชพัสดุที่กระทรวง ทบวง กรม ได้มาโดยกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือโดยการแลกเปลี่ยนกรรมสิทธิ์กับเอกชน หรือโดยประการอื่นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้โอนมาเป็นของกระทรวงการคลัง

กฎกระทรวง (พ.ศ. 2519) ออกตามความในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518
หมวดที่ 2

การใช้ที่ราชพัสดุ

ข้อ 13 ทวิ ในกรณีที่กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การปกครองท้องถิ่น ซึ่งได้รับอนุญาตจากกรมธนารักษ์ให้ใช้ที่ราชพัสดุเพื่อประโยชน์ในทางราชการประสงค์จะเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์เป็นอย่างอื่นผิดไปจากที่ได้รับอนุญาต ให้ทำความตกลงกับกรมธนารักษ์ก่อน

ข้อ 14 ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การปกครองท้องถิ่น ซึ่งได้รับอนุญาตให้ใช้หรือครอบครองที่ราชพัสดุ ดูแลและบำรุงรักษาที่ราชพัสดุเสมอด้วยวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง และจะต้องอนุญาตให้ผู้แทนของกรมธนารักษ์เข้าตรวจทรัพย์สินที่ได้รับอนุญาตให้ใช้หรือครอบครองเป็นครั้งคราวในเวลาและระยะอันควร

ในกรณีที่ปรากฏว่ากระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การปกครองท้องถิ่นใดมิได้ดูแลและบำรุงรักษาที่ราชพัสดุ จนเป็นเหตุให้เห็นว่าจะเกิดความเสียหายต่อที่ราชพัสดุนั้น ให้กรมธนารักษ์แจ้งให้ผู้ใช้หรือครอบครองที่ราชพัสดุดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อบำรุงรักษาที่ราชพัสดุถ้าผู้ใช้หรือครอบครองที่ราชพัสดุดังกล่าวไม่จัดการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร กรมธนารักษ์จะเรียกที่ราชพัสดุนั้นคืนก็ได้

กฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525) ออกตามความในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518

ข้อ 2 การโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุที่มีไร่ที่ดิน เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ จะกระทำได้แต่โดยการขาย การแลกเปลี่ยน หรือการให้และจะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อน

การให้ที่ราชพัสดุจะกระทำได้เฉพาะเพื่อการศาสนา การสาธารณประโยชน์อย่างอื่น หรือการโอนคืนให้แก่ผู้ยกให้

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 286 เรื่องควบคุมการใช้ที่ดิน (พ.ศ. 2515)

เพื่อควบคุมการจัดสรรที่ดินของเอกชนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพื่อประโยชน์ของผู้ซื้อที่ดินจัดสรรและเพื่อผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ สังคม ให้วางแผนผังโครงการหรือวิธีการในการ จัดสรรที่ดินเป็น ไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการผังเมือง

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 เรื่องทางหลวง (พ.ศ. 2515)

ส่วนที่ 2 การควบคุม การรักษา การขยายและสงวนเขตทางหลวง

หมวด 1 การควบคุมทางหลวง

ข้อ 44 เมื่อมีความจำเป็นต้องควบคุมทางเข้าออกทางหลวง เพื่อให้การจราจรบนทางหลวง เป็นไปโดยรวดเร็วและสะดวก หรือเพื่อความปลอดภัย ในการจราจรบนทางหลวง ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในที่ดินริมเขตทางหลวงทั้งสายหรือบางส่วน ดังต่อไปนี้

1. สร้างหรือตัดแปลงต่อเติมอาคาร ตามประเภทชนิดหรือลักษณะที่กำหนดในกฎกระทรวง

หรือสถานีบริการน้ำมัน หรือติดตั้งป้ายโฆษณาภายในระยะไม่เกิน 15 เมตร จากเขตทางหลวง

2. สร้างศูนย์การค้า สนามกีฬา สนามแข่งขัน โรงมหรสพ สถานพยาบาล สถานศึกษา หรือจัดให้มีตลาด ตลาดนัด งานออกร้าน หรือกิจการอื่นที่ทำให้ประชาชนชุมนุมกันเป็นจำนวนมาก ภายในระยะไม่เกิน 50 เมตรจากเขตทางหลวง

ทั้งนี้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวง หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง ในการอนุญาตผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวงจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดก็ได้

ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497

หมวด 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา 8 บรรดาที่ดินทั้งหลาย อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนั้นถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นให้อธิบดีมีหน้าที่ดูแลรักษาคุ้มครองป้องกันได้ตามควรแก่กรณีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้รัฐมนตรีจะมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นเป็นผู้ใช้ก็ได้

มาตรา ๑ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการเมืองแร่ และป่าไม้ ที่ดินของรัฐนั้นถ้ามิได้ มีสิทธิครอบครอง หรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ห้ามมิให้บุคคลใด

- 1) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้างหรือเผาป่า
- 2) ทำด้วยประการใดเป็นการทำหาย หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่ดินที่กรวด หรือที่ ทราบ ในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้ามในราชกิจจานุเบกษา หรือ
- 3) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

หมวด ๗ การกำหนดสิทธิในที่ดิน เพื่อการศาสนา

มาตรา ๘๔ การได้มาซึ่งที่ดินของวัดวาอาราม วัดบวชหลวงโรมันคาทอลิก มุลินธิเกี่ยวกับ คริสตจักรหรือมัสยิดอิสลาม ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี และให้มาไม่เกิน ๕๐ ไร่

มาตรา ๘๕ ในกรณีที่ดินบุคคลได้มาซึ่งที่ดินเกินกำหนด ตามความในมาตรา ๘๔ เมื่อ ประมวลกฎหมายนี้ได้ใช้บังคับแล้ว ให้ที่ดินบุคคลดังกล่าวจัดการจำหน่ายภายใน ๕ ปี ถ้าไม่จำหน่าย ที่ดินภายในเวลาที่กำหนด ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น และให้นำบทบัญญัติเรื่องบังคับการ จำหน่ายที่ดินตามความในหมวด ๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นการปรับปรุงจากพระราชบัญญัติฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยมี เนื้อหาเพื่อป้องกันและยับยั้งปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม อันสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของ ประชากร การหลั่งไหลของประชากรเข้าสู่เมืองใหญ่ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่ถูกต้อง การเกิดมลพิษในเมืองจากการปล่อยปะละเลยของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เป็นต้น โดย กฎหมายฉบับนี้จะเป็นแนวทางการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชน

กฎบัตรสากลแห่งเมืองเวนิสว่าด้วยการสงวนรักษา และบูรณะอนุสรณ์สถานและแหล่งที่ตั้ง (ชুক্তี
สวัสดิสงคราม, ม.ป.ป) (International Charter for the Conservation and Restoration of
Monuments and Sites)

อนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ที่ตกทอดกันมาหลายชั่วอายุคนนั้น มีเรื่องของอดีตบรรจุ
อยู่ บรรดาอนุสรณ์สถานที่ยังเหลือจนถึงปัจจุบันนั้น ก็เป็นพยานหลักฐานของจารีตประเพณีที่มี
หลายยุคหลายสมัย เมื่อมนุษยชาติเพิ่มความสำนึกในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคุณค่าของ
มนุษย์ และถือว่าอนุสรณ์สถานเหล่านั้นคือมรดกร่วมกัน จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าจะต้องมีความรับ
ผิดชอบร่วมกันในการป้องกันมรดกดังกล่าวไว้เพื่อให้ลูกหลานในอนาคต ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่
ของเราที่จะส่งทอดเจตนารมณ์ต่อไปยังลูกหลานเพื่อให้ความสมบูรณ์และความอุดมอย่างเต็มที่
ของความเป็นของแท้ของมรดกในศิลปะและสถาปัตยกรรมนั้น

ดังเราจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการตกลงกันในหลักการเพื่อเป็นแนวทางในการ
สงวนรักษาและบูรณะโบราณสถาน และกำหนดไว้ให้เป็นมาตรฐานสากล โดยแต่ละประเทศต้อง
รับผิดชอบในการนำไปประยุกต์ใช้ให้อยู่ในกรอบวัฒนธรรมและจารีตประเพณีของสังคม

ปี พ.ศ.2474 (ค.ศ.1930) กฎบัตรเฮเธนส์ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นมูลฐานในการ
อนุรักษ์โบราณสถานนี้เป็นครั้งแรก โดยได้ช่วยพัฒนาความเคลื่อนไหวระหว่างชาติให้แผ่กว้าง
ออกไป ในรูปแบบของการก่อตั้งรูปแบบขึ้นเป็นเอกสารแห่งชาติและก่อให้เกิดเป็นผลงานของ
สภาพิพิทักษ์ระหว่างชาติและองค์การศึกษาฯ สหประชาชาติ ต่อมาองค์การหลังนี้ได้ก่อตั้งศูนย์
ระหว่างชาติเพื่อการศึกษาเรื่องการสงวนรักษาและบูรณะสมบัติทางวัฒนธรรม ความสำนึกและ
การศึกษาวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งนี้ได้เป็นสาเหตุการนำไปสู่ปัญหาที่ทำให้เกิดความซับซ้อนและผัน
แปรมากขึ้น ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่เราควรจะพิจารณาตรวจสอบกฎบัตรกันใหม่ เพื่อที่จะได้ทำการ
ศึกษาหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องและขยายขอบเขตออกไปในเอกสารฉบับใหม่

ดังนั้นในการประชุมสภาระหว่างชาติแห่งสถาปนิกและเจ้าหน้าที่เทคนิคด้านอนุสรณ์
สถานประวัติศาสตร์ครั้งที่ 2 ณ นครเวนิส ระหว่างวันที่ 25-31 พฤษภาคม พ.ศ.2507 (ค.ศ.1964) ที่
ประชุมจึงได้ลงมติเห็นชอบในข้อความดังต่อไปนี้

คำจำกัดความ

มาตรา 1 ความหมายของอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์นั้น มิได้ครอบคลุมแต่งานก่อสร้างทางสถาปัตยกรรมอย่างเฉียวเท่านั้น แต่ยังหมายถึงสถานที่ตั้งของเมืองหรือชนบท ซึ่งพบ
พยานหลักฐานของอารยธรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นพิเศษและหลักฐานของความเจริญก้าวหน้าที่สำคัญ
หรือของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ความหมายนี้ไม่เพียงแต่นำเข้ามาใช้กับงานศิลปะที่ยัง

ใหญ่เท่านั้น แต่ยังใช้กับผลงานธรรมดาสามัญในอดีตที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมเมื่อกาลเวลาล่วงเลยไปอีกด้วย

มาตรา 2 การสงวนรักษาและบูรณะอนุสรณ์สถาน จะต้องอาศัยวิชาการและเทคนิคทั้งปวง ซึ่งอาจช่วยในการพินิจศึกษาและคุ้มครองมรดกทางสถาปัตยกรรมได้

ความมุ่งหมาย

มาตรา 3 ความมุ่งหมายในการสงวนรักษาและบูรณะอนุสรณ์สถานก็เพื่อการรักษาทั้งในฐานะที่เป็นงานศิลปะ และเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์

การสงวนรักษา

มาตรา 4 การสงวนรักษาอนุสรณ์สถานนั้นจำเป็นต้องปฏิบัติให้เป็นงานที่ถาวร

มาตรา 5 การสงวนรักษาอนุสรณ์สถานมักจะทำให้ง่ายสะดวก โดยนำอนุสรณ์สถานมาใช้เพื่อจุดประสงค์ที่จะให้เป็นประโยชน์ทางด้านสังคมบางประการ แม้ประโยชน์ดังกล่าวจะเป็นที่ปรารถนา แต่จะต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงแบบรูปหรือเปลี่ยนแปลงเครื่องตกแต่งเมื่อมีความจำเป็นต้องคิดแปลง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ก็น่าจะอนุญาตให้ทำได้ หากได้ปฏิบัติภายในข้อจำกัดเหล่านี้

มาตรา 6 การสงวนรักษาอนุสรณ์สถาน หมายถึง การสงวนรักษาถึงแวดล้อมของเดิมไว้ ซึ่งไม่เกินสัดส่วน หากเป็นสิ่งแวดล้อมที่สืบต่อตามจารีตประเพณีก็ต้องคงไว้ จักต้องไม่อนุญาตให้มีการสร้างขึ้นใหม่ การรื้อถอน การคิดแปลง ซึ่งอาจทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนรวมและสืผลแตกไปจากของเดิม

มาตรา 7 อนุสรณ์สถานนั้นไม่สามารถแยกออกจากประวัติศาสตร์ ซึ่งมีอนุสรณ์สถานเป็นพยานอยู่ หรือแยกจากสิ่งแวดล้อมที่อนุสรณ์สถานตั้งอยู่การเคลื่อนย้ายอนุสรณ์สถานไปทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนนั้นอนุญาตให้ทำไม่ได้ ยกเว้นในกรณีที่ทำเพื่อการคุ้มครองป้องกันอนุสรณ์สถานนั้น หรือมีเหตุผลที่ต้องทำเพื่อประโยชน์อันสำคัญยิ่งในระดับชาติ หรือนานาชาติ

มาตรา 8 บรรดาชั้นประติมากรรม จิตรกรรม หรือมณฑานศิลป์ ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญของอนุสรณ์สถาน อาจจะถูกเคลื่อนย้ายออกจากงานศิลปะกรรมดังกล่าวได้ หากพิจารณาเห็นว่า เป็นเพียงวิธีเดียวที่จะสงวนรักษาสิ่งเหล่านี้ไว้ได้อย่างแน่นอน

การบูรณะ

มาตรา 9 กรรมวิธีการบูรณะเป็นงานที่ต้องการความชำนาญอย่างสูงในการปฏิบัติ จุดมุ่งหมายก็เพื่อสงวนรักษาและแสดงให้เห็นคุณค่าทางสุนทรีย์และทางประวัติศาสตร์ของ อนุสรณ์สถานโดยยึดถือวัตถุดั้งเดิม และเอกสารอันเชื่อถือได้เป็นหลัก การบูรณะนั้นจะต้องยุติลง ณ จุดที่จะต้องเริ่มใช้การคาดเดา และในกรณีงานบูรณะที่ทำพิเศษออกไปโดยไม่จำเป็นก็จะต้องให้แตกต่างเห็นได้ชัดจากองค์ประกอบสถาปัตยกรรม และให้มีเครื่องหมายประทับแจ้งเวลาที่บูรณะ ในการบูรณะไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม สิ่งที่จะต้องมาก่อนและติดตามภายหลัง คือการศึกษาอนุสรณ์สถานทั้งในแง่โบราณคดีและประวัติศาสตร์

มาตรา 10 เมื่อเห็นว่าเทคนิคที่เคยใช้ปฏิบัติสืบกันมานั้น ไม่เหมาะสมในการบูรณะ อนุสรณ์สถานเพื่อให้มั่นคง ย่อมใช้เทคนิคสมัยใหม่วิธีหนึ่งวิธีใดเข้าช่วยในการสงวนรักษาและ การสร้างได้ หากประสิทธิภาพของวิธีนั้น ๆ มีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถยืนยันและพิสูจน์ แล้วด้วยประสบการณ์

มาตรา 11 จักต้องยึดถือเคารพสิ่งที่ช่วยให้ทราบแบบก่อสร้างทุก ๆ สมัยของอนุสรณ์สถาน นั้น ๆ เพราะเอกภาพของแบบก่อสร้างมิใช่จุดมุ่งหมายของการบูรณะ เมื่ออาคารแห่งใดร่วม งานสมัยต่าง ๆ สร้างซ้อนทับกันไว้ การที่เผยให้เห็นสิ่งก่อสร้างที่อยู่ชั้นล่าง ย่อมทำได้เฉพาะใน กรณีพิเศษเท่านั้น และเมื่อสิ่งที่เคลื่อนย้ายออกมีคุณค่าน้อยและวัตถุที่เคยใช้สร้างมีคุณค่ายิ่งทาง โบราณคดี และทางสุนทรีย์ และสภาพของการสงวนรักษาดีพอที่จะทำเช่นนั้นได้ การประเมินคุณค่าความสำคัญของส่วนประกอบที่เกี่ยวข้อง และการตัดสินใจว่าสิ่งใดอาจจะถูกทำลายนั้น จะมอบให้บุคคลผู้รับผิดชอบงานนั้นแต่ผู้เดียว ไม่ได้

มาตรา 12 การสร้างแทนส่วนที่ขาดหายไปนั้นจะต้องครบบริบูรณ์ กลมกลืนเข้ากับ ส่วนใหญ่ทั้งหมด แต่ในขณะที่เดียวกัน จะต้องมองเห็นได้ชัดเจนว่าต่างจากของเดิม เพื่อการบูรณะ นั้นจะได้ไม่เป็นการปลอมหลักฐานทางศิลปกรรม หรือทางประวัติศาสตร์

มาตรา 13 ไม่อนุญาตให้มีการต่อเติมโบราณสถานนอกเสียจากการต่อเติมนั้น ไม่ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนที่น่าสนใจของอาคารสิ่งแวดล้อมที่ทำสืบกันมาบริเวณสมดุลของ องค์ประกอบและความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม

สถานที่ทางประวัติศาสตร์

มาตรา 14 สถานที่ตั้งของอนุสรณ์สถานจะต้องเป็นที่ได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เพื่อ

ป้องกันไว้ให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง แข็งแรง เพื่อให้เรียบร้อยไม่รกรุงรัง อยู่ในสภาพที่เหมาะสม งาน
สงวนรักษาและบูรณะซึ่งค้ำเนินอยู่ในสถานที่ดังกล่าว ควรจะต้องยึดหลักการซึ่งกำหนดไว้ใน
มาตราดังกล่าวข้างต้น

การขุดค้น

มาตรา 15 การขุดค้นจะต้องดำเนินไปตามมาตรฐานทางวิชาการ และตามข้อ
เสนอแนะที่นิยมเป็นหลักสากล ใช้ในกรณีที่มีการขุดค้นทางโบราณคดี ซึ่งองค์การศึกษาฯ
สหประชาชาติได้ตราขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2499 (ค.ศ.1956)

โบราณสถานต่าง ๆ จะบำรุงรักษาไว้และใช้มาตรการอันจำเป็นในการสงวนรักษาคุ้มครอง
ร่องลักษณะสำคัญทางสถาปัตยกรรมตลอดจนวัตถุที่พบ ยิ่งไปกว่านั้นจะต้องใช้วิธีการทุกอย่าง
เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในอนุสรณ์สถานนั้น ๆ และไม่บิดเบือนความหมายเดิมของอนุสรณ์
นั้น

อย่างไรก็ตาม งานสร้างชิ้นใหม่ทั้งปวงจะต้องไม่จัดเป็นลำดับแรกในการซ่อมแซมด้วย
วิธี แอนัสติโลซิส (ANASTYLOSIS) เท่านั้น กล่าวคือ การประกอบส่วนที่มีอยู่แล้วเข้าด้วยกัน
กันนั้น ส่วนที่ขาดหายอนุญาตให้สร้างเติมได้ วัสดุที่ใช้ในการเสริมสร้างนั้นจะต้องเป็นที่ยอมรับ
และจะต้องใช้ให้น้อยที่สุดเพื่อเป็นที่แน่นอนว่าเป็นการสงวนรักษาอนุสรณ์สถานซึ่งสามารถคง
สภาพไว้ตามรูปลักษณะเดิม

เอกสารสิ่งพิมพ์

มาตรา 16 งานทั้งปวงที่เกี่ยวกับการรักษา การบูรณะ หรือการขุดค้น จะต้องจัดทำ
เอกสารที่มีความถูกต้อง ในรูปของรายงานแบบวิเคราะห์ และวิจารณ์ รวมทั้งภาพประกอบซึ่งเป็น
ภาพถ่ายและภาพถ่าย

เอกสารนั้นจะต้องรวมรายงานที่ปฏิบัติทุกขั้นตอนของงานแล้วถาง งานเสริมความมั่ง
คง การปรับปรุงจัดบริเวณ และการประกอบให้สมบูรณ์ รวมทั้งเทคนิคและแบบแผนต่าง ๆ ที่ได้
กำหนดขึ้นใช้ในระหว่างที่ปฏิบัติงาน รายงานบันทึกนี้จะต้องเก็บรักษาไว้ในหอจดหมายเหตุของ
ทางราชการ เพื่อให้ นักวิจัย ได้ใช้ค้นคว้า ขอเสนอแนะว่ารายงานนี้จะต้องจัดพิมพ์เผยแพร่ด้วย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ	สังกัด
1. ศาสตราจารย์ ดร.มนัส สุวรรณ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ทีสุวรรณ	ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. รองศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์	ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ - สกุล

นายอนุชิต สิริพันธ์

วัน เดือน ปีเกิด

4 ตุลาคม 2515

ประวัติการศึกษา

ภาควิชาศิลปประไทย คณะวิจิตรศิลป์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่